Вступ до ПІСНІ ПІСЕНЬ

На івриті назву цієї книги взято з першого вірша, в якому слово «пісня» використовується у найвищому ступені порівняння і означає найкращу пісню з усіх. В англійських перекладах увагу акцентовано на останній частині цього вірша, де зазначено автора пісні, тому книга називається «Пісня Соломона». Книгу також називають *Canticles*, що латиною означає «пісні». З 1005 пісень, які написав Соломон (1 Царів 4:32), ця, очевидно, є найкращою. Він є не лише її автором; ця пісня є ліричним віршем, написаним у формі діалогу, що відображає його власні залицяння та шлюб.

Зміст

1 – 3	Романтичні стосунки, залицяння і весільна процесія
4 – 5:1	Медовий місяць
5:2 – 6:13	Суперечки та примирення у шлюбі
7 – 8	Зміцнення та зрілість шлюбу

Головна тема

На початку творіння Бог створив чоловіка і жінку (Буття 1:27; Матвія 19:4) з тим, щоб вони з'єдналися в постійні шлюбні стосунки (Буття 2:24; Матвія 19:5–6; Ефесян 5:31). Провадити віддане Богові життя можна в контексті щастя та радості, які доступні у взаємовідносинах між чоловіком і жінкою (тобто залицянні, шлюбі, сексуальних стосунках і поступовому зміцненні та поглибленні подружнього кохання). На тлі постійного зростання кількості розлучень, коли шлюбні стосунки втратили свою цінність, а позашлюбні статеві стосунки стали звичним явищем, ця книга надзвичайно актуальна і заслуговує на те, щоб її почули й взяли до уваги.

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ 3

ПІСНЯ ПІСЕНЬ

1:2 aШуламітка, палестинська дівчина (пор. 7:1). Промовець і аудиторія визначаються за родом, числом і особою єврейських слів. Іноді особа невідома.

bТобто, коханий

1:7 aВ Септуагінті, сирійських перекладах і Вульгаті – *блукає*.

1:11 aТобто, для Шуламітки

2:17 aБукв. *Бетеру*, тобто *розділення*

[5:16] Мусульманські теологи стверджують, що тут Біблія посилається на пришестя пророка Мохаммеда. Іронічно, але вони роблять таке твердження навіть всупереч переважному переконанню мусульман у тому, що біблійні тексти викривлені й недостовірні, і тому на Біблію не можна покладатися як на точний запис Слова Божого. Тим не менш, мусульманські полеміст стверджують, що Мохаммеда згадано по імені в єврейському тексті цього вірша, і закликають зважити це твердження у світлі екзегетичних доказів контексту цього уривку. Фонетична транслітерація тексту вірша на івриті звучить так: *хееко мам-та-кеем вукоолло* ***ма-ха-мадім*** *зе доді ве-це райї бехноте єрушалаїм*. Мусульмани стверджують, що слово, виділене жирним шрифтом, хоча й перекладається як «цілком чудові» (повністю пожадані), але є ім'ям Мохаммеда[1]. Розглянемо шість лінгвістичних доказів, які заперечують це твердження:

• У другому складі (*ха*) присутня єврейська літера *хет*, яка передає жорсткий звук «х», подібний до українського «х». Її слід відрізняти від єврейської літери *ге*, яка за звучанням збігається з англійською літерою «h» і вимовляється як легкий видих. Якби малося на увазі ім'я Мохаммеда, «*ге*» була б більш лінгвістично доречною.

• Мусульмани стверджують, що *-ім* у слові ***ма-ха-мадім*** в івриті було «додано для поваги»[2]. Це твердження є неправдивим і необґрунтованим. Ці букви становлять стандартну форму зміни однини на множину – як додавання «s» чи «es» в англійській мові[3] або «і» чи «и» в українській. Як зазначив Еміль Редігер, видатний професор східних мов в Університеті Галле та учень добре відомого німецького сходознавця Г.Ф.В. Гезеніуса у своєму редакторському коментарі до престижної граматики івриту Гезеніуса, «використання множини як форми шанобливого звернення є абсолютно чужим для івриту»[4].

• Значення слова ***ма-ха-мадім*** на івриті відрізняється від значення слова «Мохаммед» арабською мовою. За словами шейха Абд аль-Азіза, великого муфтія Саудівської Аравії, слово «Мохаммед» походить від арабського кореня слова *хамд*, що означає «хвала», і є емфатичним пасивним дієприкметником, який можна перекласти як «частохвалений»[5]. Однак єврейське слово *махмад* у цьому вірші має зовсім інше значення; воно стосується «витонченості, краси»[6]. В українських перекладах це поняття передане як «повністю пожадані» (у Р. Турконяка) і «увесь пожадання» (у І. Огієнка). Жоден авторитетний переклад не передав би основне значення цього слова на івриті як «хвалений», не кажучи вже про посилання на ім'я «Мохаммед». Мусульмани просто натрапили на це єврейське слово, яке фонетично звучить приблизно як «Мохаммед», і дійшли висновку, що це слово має стосуватися його. Таке тлумачення лінгвістичних даних є безвідповідальним, якщо не оманливим.

• Крім того, твердження про те, що у цьому вірші мається на увазі Мохаммед, повністю ігнорує контекст і посил книги. Вона складається з діалогу між Соломоном, його майбутньою нареченою Шуламіткою та «доньками Єрусалиму», і, можливо, навіть Богом, Який вставляє Свій коментар (5:1б), а також братами Шуламітки (8:8–9). Слово, використане в 5:16 і яке, як стверджують мусульмани, є посиланням на Мохаммеда, також використовується в 2:3 для позначення коханого Шуламітки: «Як яблуня між деревами лісу, так мій коханий серед синів. Я **забажала** його тіні і сіла». «Забажала» – це єврейське слово, яке також вживається в 5:16; в обох випадках слова Шуламітки стосуються її коханого, а не Мохаммеда.

• Форми того самого єврейського слова вживаються і в інших місцях Старого Заповіту, але мусульмани чомусь не заявляють, що ці уривки стосуються Мохаммеда. І правильно, оскільки ці вірші не можна змусити відповідати уявленню про те, що в них ідеться про Мохаммеда. Наприклад, в Ісаї 64:10 оплакується руйнування Єрусалиму: «Наш Святий дім, – наша слава, де Тебе прославляли наші батьки, – був спалений вогнем, і все нам миле стало спустошеним». Вислів «все нам миле» є формою того самого слова, що вжите в Пісні пісень 5:16. Чи стали б мусульмани стверджувати, що Мохаммед був «спустошений» в Єрусалимі? Додаткові приклади вживання того самого слова, що викриває неправильне використання цього терміну мусульманами, можна побачити в 1 Царів 20:6; 2 Хронік 36:19; Плачі Єремії 1:10,11; Єзекіїла 24:16, 21, 25; Осії 9:9, 16; Йоіла 3:5[7].

• Навіть якби єврейське слово «милий/бажаний» у Пісні пісень і було еквівалентом арабського слова «хвалений» (а це не так), з цього все одно не випливало б, що в Біблії згадується Мохаммед. Натомість це просто вказувало б на те, що це базове слово стоїть окремо як термін, який має інші варіанти застосування. Наприклад, єврейське слово, що означає «гіркий» – *мара*. У Старому Заповіті воно позначає поняття чогось гіркого. У той самий час, через важкі життєві обставини Наомі (чиє ім'я означає «приємна») попросила змінити її ім'я на «мара», що означає «гірка», щоб воно відповідало її тяжкому становищу. Однак це не означає, що кожен раз, коли у Старому Заповіті зустрічається єврейське слово «гіркий», воно стосується Наомі. Якби батьки сьогодні назвали свою дитину Іваном, це не означало б, що вони мали намір відобразити зв'язок свого сина з іншими історичними особами, які також носили ім'я Іван, або що посилання на Івана в Біблії були б пророцтвами, що стосувалися їх сина. А мусульмани ставлять віз перед конем. Їхні заяви еквівалентні тому, якби батьки називали свою дитину «чудовою» або «особливою», а потім стверджували, що стародавній письменник мав на увазі їхню дитину, коли використовував слова «чудовий» або «особливий», звертаючись до іншої, сучасної йому особи.

Правда в тому, що Біблія ніде не згадує Мохаммеда. Натомість вона містить докази того, що всі нехристиянські релігії є фальшивими та суперечать волі Бога, Який створив наш всесвіт.

6:12 аЄвр. *Аммі Надіб*

7:1 аЄвр. *Маханаїм*

7:10 аВ Септуагінті, сирійських перекладах і Вульгаті – *устах і зубах*.

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

1. Zakir Naik (no date), "Prophet Muhammad (pbuh) in the Bible," Islam 101, http://www.islam101.com/religions/christianity/mBible.htm.
2. Там само.
3. J. Weingreen (1959), *A Practical Grammar for Classical Hebrew* (Oxford: Clarenden Press), second edition, стор. 35 і далі.
4. William Gesenius (1898), *Hebrew Grammar*, ed. E. Kautzsch (Oxford: Clarendon Press), стор. 418.
5. Sheikh Abd Al-Azîz (no date), "The Meaning of the Prophet's names 'Muhammad' and 'Ahmad,'" *Islam Today*, http://en.islamtoday.net/quesshow-14-738.htm.
6. William Gesenius (1847), *Hebrew and Chaldee Lexicon* (Grand Rapids, MI: Baker, 1979 reprint), стор. 464.
7. George Wigram (1890), *The Englishman's Hebrew and Chaldee Concordance of the Old Testament* (Grand Rapids, MI: Baker, 1980 reprint), стор. 687.